

Кривий Ріг

історія становлення, дореволюційний період

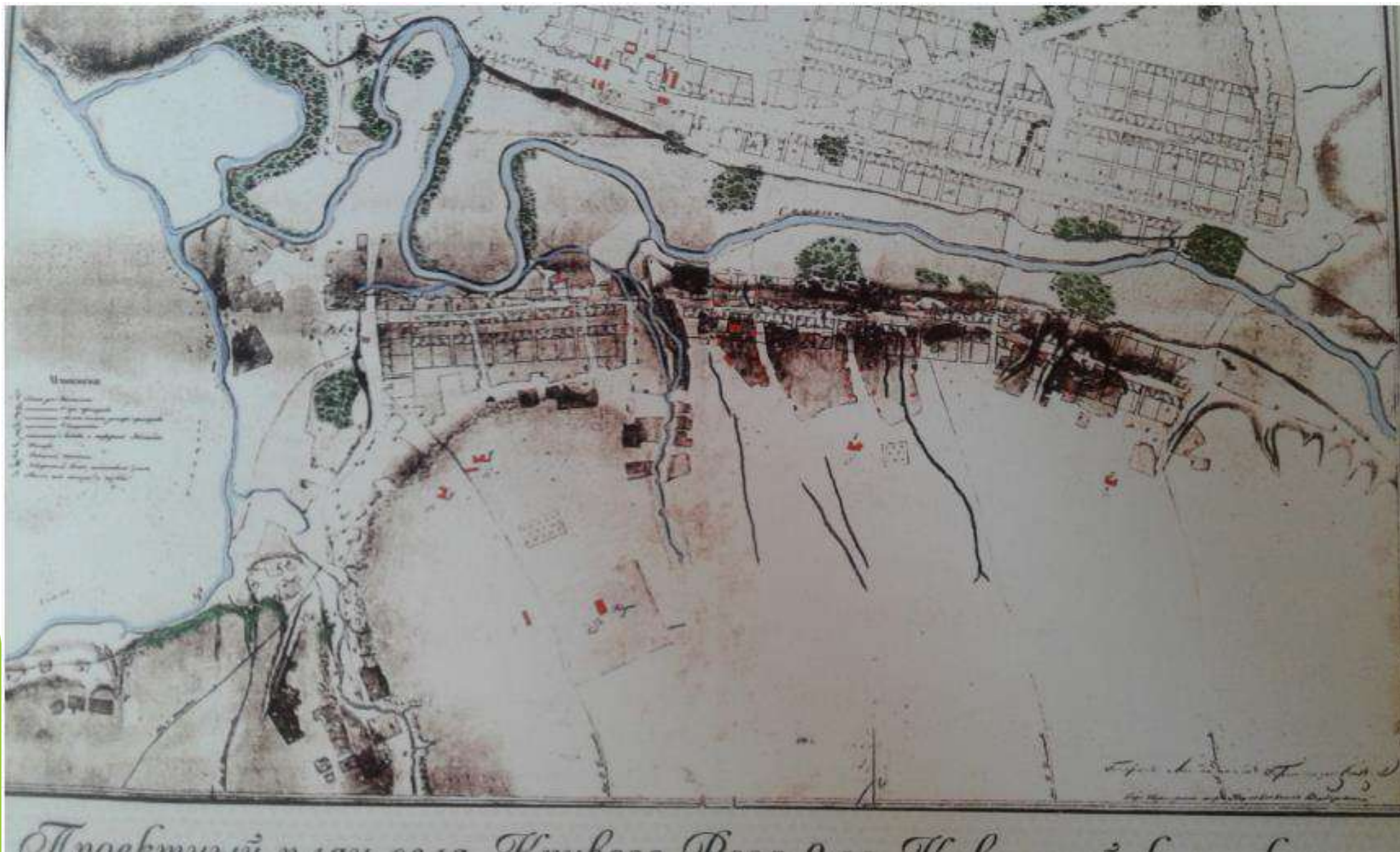
- ▶ Прямуючи якимось з основних шляхів, на в'їзді до Кривого Рогу, подорожувальник зустрине стелу, що складається з назви міста, герба - центральним елементом якого є козацька порохівниця-ріг, та вказівки: «місто засновано в 1775 році». Вже з першого моменту зустрічі населений пункт вказує на своє козацьке походження (на яке, втім, підсвідомо натякає і сама його назва).

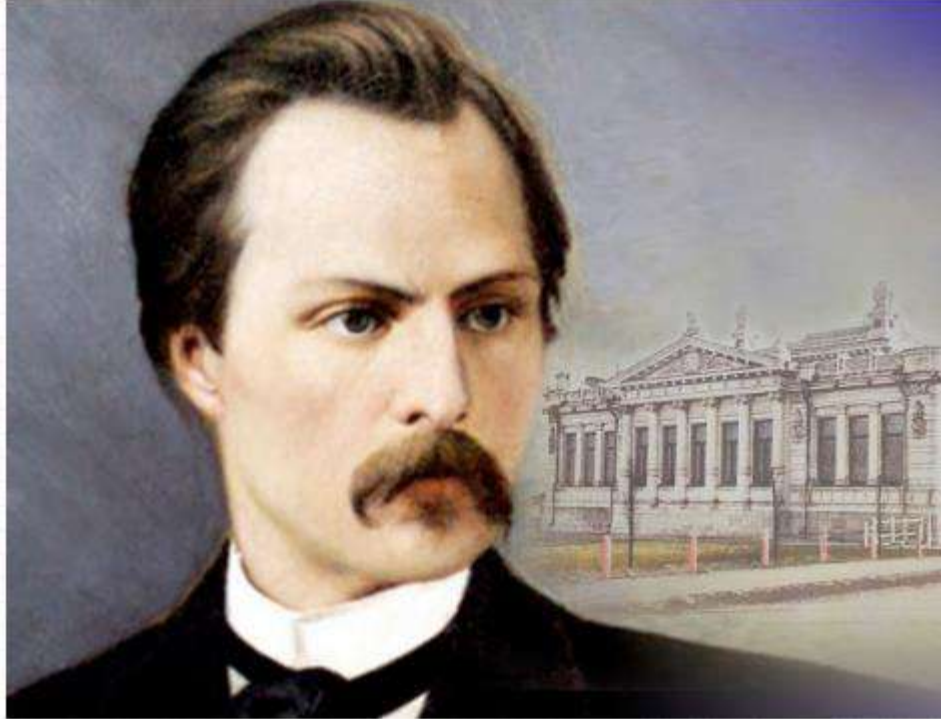
- ▶ У другій половині 1770-х років, поблизу поштової станції в урочищі Кривий Ріг виникла державна слобода, яка незабаром стала селом.
- ▶ Хоча легендарним засновником Кривого Рогу вважається козак Ріг, історія знає цілком реальну і конкретну особистість засновника - Петра Калнишевського «На Саксагані в Кривому Розі залишити 5 козаків і 10 коней», - йдеться в указі. У документі стоїть дата - 27 квітня 1775 року, вона і вважається офіційним днем народження Кривого Рогу.

План військового поселення Кривий Ріг 1781 року

Олександр Польш. Людина, яка змінила місто

- ▶ Кривий Ріг до 1880-х був напівселянським світом, поки не було знайдено поклади залізної руди.
- ▶ Олександр Польш був далеким родичем гетьмана Павла Полуботка. Можливо, саме цей факт сприяв створенню Олександром Пошем однієї з найбільших на теренах Дніпропетровщини колекцій предметів періоду Запорозької Січі.

Навчаючись в університеті, Польш **вивчав документи та праці про історію корисних копалин Криворіжжя**. Наприкінці 18 століття тут проводили експедиції та дослідження Йоган Гюльденштедт, Василь Зуєв, Петер-Симон Паллас та інші дослідники. Саме **ад'юнкт Василь Зуєв, а потім гірничий інженер Василь Піленко виявили і задокументували конкретні поклади залізної руди на Криворіжжі в різних місцях на Саксагані та Інгульці** - пише дніпровський історик Віктор Заруба.

ОЛЕКСАНДР ПОЛЬ

матеріали
до біографії

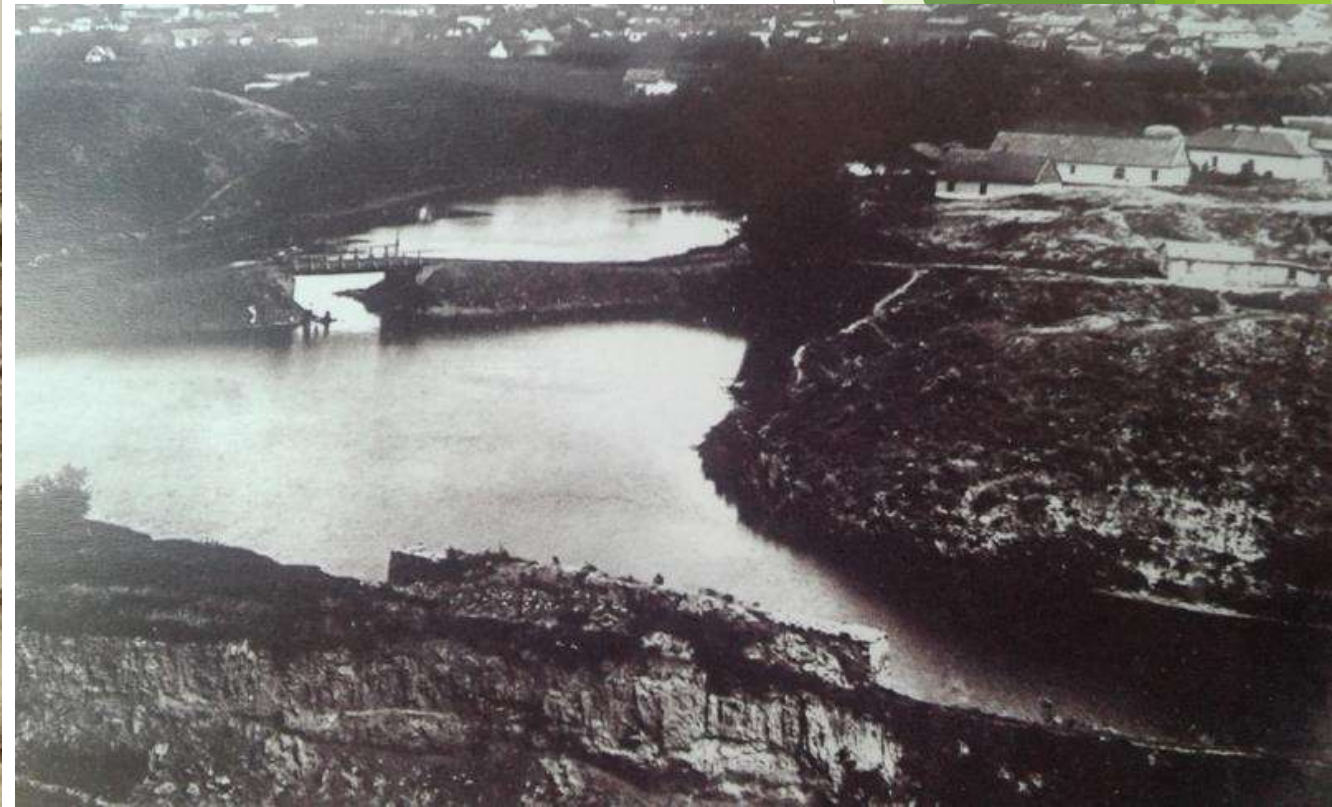
Олександр Поль писав, що **рудюю він зайнявся восени 1870 року**, коли він за дорученням земства почав обстежувати навколишні біля Кривого Рогу села.

Цитата однієї із записок Поля: «*Зацікавлений місцевістю і часто відвідуючи її, при найближчому ознайомленні з нею, я був вражений надзвичайною різноманітністю гірських порід цієї дивної місцевості, яка все ж була загадкою*».

Навесні 1871 року Поль із Пузиною почали цілеспрямовано шукати поклади залізної руди і їхні виходи на поверхню.

У грудні 1871 року він зі зразками мінералів **поїхав до Сілезії і найняв за 1000 франків у місяць гірничого інженера Лео Штріппельмана**, який уже мав досвід відкриття покладів залізних руд у Швеції та Алжирі. Варто сказати, що землі у долинах Саксагані і Інгульця тоді не належали Олександрю Полю. Щоб не розкривати своїх планів, він представив німецького гірничого інженера Штріппельмана мисливцем і любителем давнини, який приїхав на Криворіжжя проводити розкопки і полювати.

- ▶ Не знайшовши підтримки у чиновників, Поль вирішив сам реалізувати свій план. 29 червня 1873 року титулярний радник Олександр Поль уклав угоду із сільською громадою містечка Кривий Ріг про орендування у неї всієї непридатної для землеробства землі на 30 років. Для отримання грошей під цю програму Полю прийшлося закласти майже все своє майно.
- ▶ Наприкінці 1881 року Олександр Поль купив біля Гданцівки землю для створення власних копалень. Тут також були одні із найбільших місць покладів залізної руди

- ▶ Наприкінці лютого 1881 року О. Поль із групою французьких підприємців заснував «Акціонерне товариство Криворізьких залізних руд» зі штаб-квартирою у Парижі.
- ▶ У тому ж 1881 році, за активної участі О.М. Поля, французьке «Акціонерне товариство Криворізьких залізних руд» відкрило першу в басейні Саксаганську рудню. В травні почався видобуток руди. Зі звіту О.М. Поля в Париж: «З рудні «Саксаганської», що в Дубовій балці, за 1881 рік видобуто 555 тис. пудів руди. Ціна за пуд становила 2 копійки. Руду купує лише одне «Новоросійське товариство Юза». Основний і єдиний вид доставки - коні й воли. Відстань від Кривого Рогу до заводу понад 400 верст. Для покриття боргів продавати в мене вже нічого». Того ж року акціонерне товариство розпочало активну скупку і оренду нових рудоносних ділянок і розвідки.

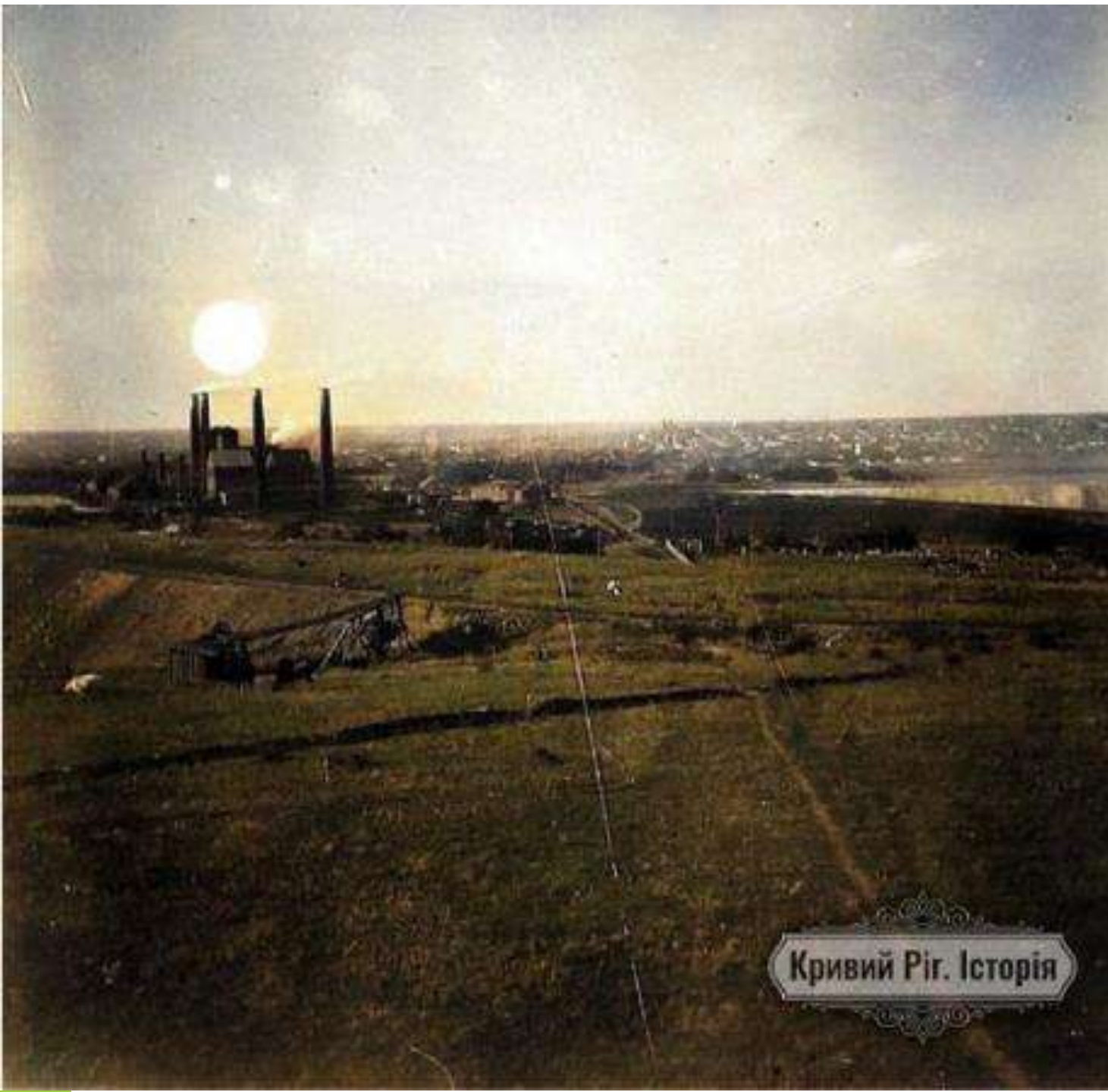

Железный рудникъ близъ станции Вечерній Кутъ Екатырининской жел. дороги.

Въ 18 2021/22 г. 10000 10000

Кривий Ріг. Історія

Гданцівський чавуноливарний завод і рудники Акціонерного товариства криворізьких залізних руд. 1909-й рік.

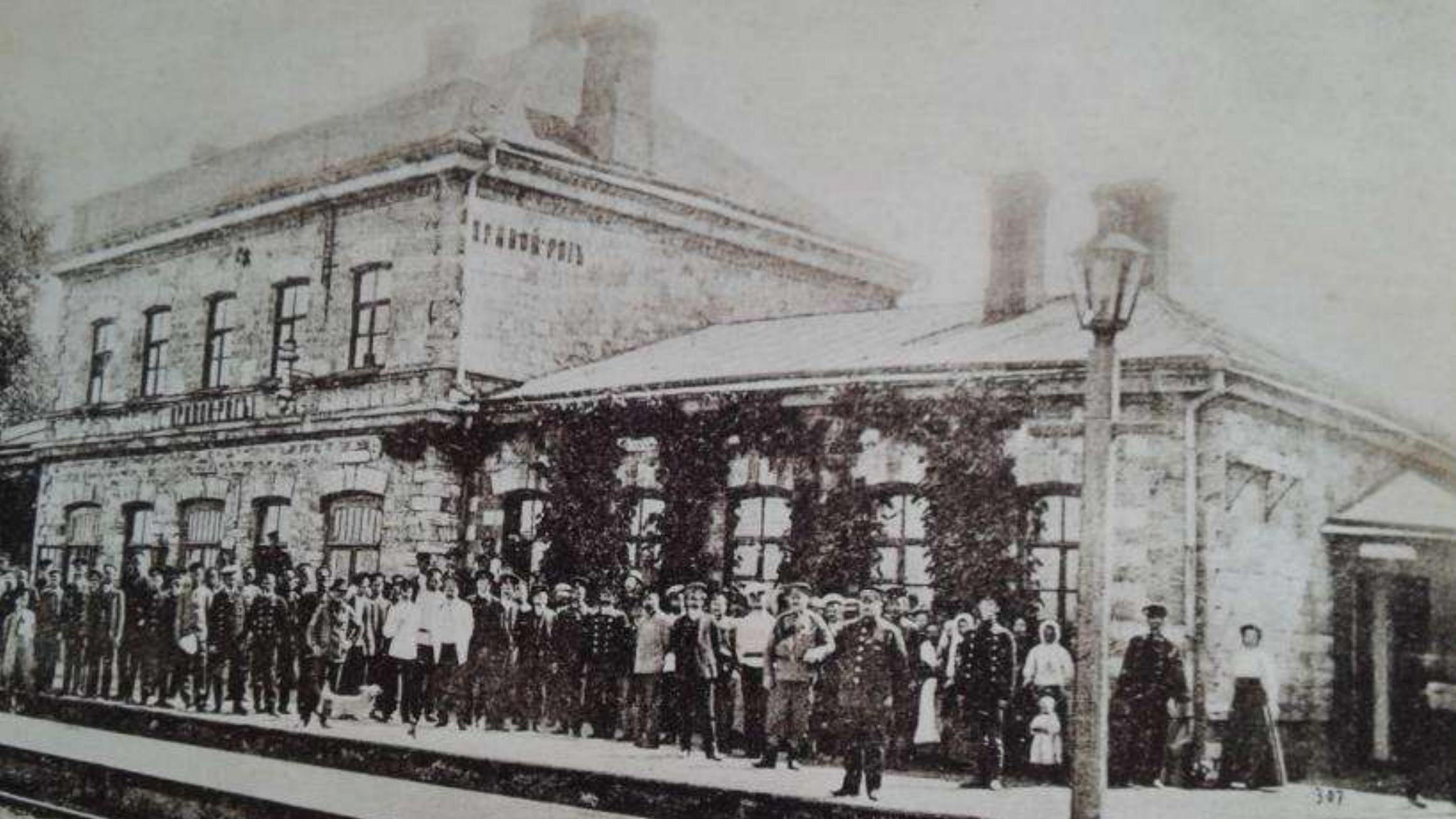

Перші майстерні майбутнього гірничо-металургійного комплексу Кривбасу

Перший залізничний міст Кривбасу, яким з 1884 року попрямували на Донбас вагони з криворізькою рудою

Головна залізнична станція Кривий Ріг (зараз Кривий Ріг Західний)

- ▶ «Залізна лихоманка» сприяла розбудові та зростанню міста, з поселення Кривий Ріг став містом - промисловим містом.

Проспект Поштовий на початку XX століття

“Криворізька старовина”. Будинок Фанштейна, а після Криворізьке комерційне училище по вулиці Глінки, 1908 рік.

Кривой-Рогъ. Азов.-Дон. Комерч. Банкъ.

Азовсько-Донський Комерційний Банк, 1912 рік. По сучасній Святомиколаївській вулиці

Свято-Миколаївський храм

Наприкінці 1860 р. Кривий Ріг отримав статус містечка. Це спонукало місцевих жителів розпочати будівництво першого кам'яного храму. Його збудували поряд із дерев'яною церквою.

№ 4. Кривой-Рогъ. Синагога.

Хоральну синагогу у Кривому Розі збудували на вулиці Синагогальній (сучасна вулиця Каунаська) у 1899 році. Будівництво синагоги припало саме на бурхливий розвиток міста, і якраз на той час, коли набула чинності скасування заборони на будівництво двоповерхових будинків у містечках. Тож синагогу у Кривому Розі будували двоповерхову.